800 lat Ziemi Przemęckiej

ŻYCIE GOSPODARCZE ZIEMI PRZEMĘCKIEJ (5) W II RZECZYPOSPOLITEJ

To już ostatnia część cyklu poświęconego obrazowi ziemi przemęckiej w czasach II Rzeczypospolitej. W tym odcinku przemierzymy wschodnie rubieże gminy, gdzie przeważała wielka własność ziemska. Naszym wsparciem będzie, już tradycyjnie, „Księga adresowa Polski wraz z W.M. Gdańskiem dla handlu, rzemiosł i przemysłu". Oprócz tego zajrzymy do „Złotej księgi ziemiaństwa polskiego poświęconej kulturze i wytwórczości rolnej pod naczelną redakcją Stanisława Sas-Lityńskiego. Tom: Wielkopolska" z 1929 r.

Ziemiaństwo to warstwa społeczna dziś już nieistniejąca. Ostatecznym ciosem jej zadanym był dekret o reformie rolnej z 1944 r., który likwidował majątki ziemskie przez rozdanie ziemi chłopom i praktyczne wypędzenie dawnych właścicieli z ich rodowych siedzib. Wcześniej, w czasie II wojny św. ziemianie byli poddani ciężkim represjom ze strony hitlerowców. A przecież w 20-leciu międzywojennym na terenie naszej gminy funkcjonowały z powodzeniem majątki w Zaborowie, Siekowie, Kluczewie, Buczu, Barchlinie, Popowie Starym i Sokołowicach. Te wielkie gospodarstwa rolne przodowały w produkcji rolnej, a ich właściciele byli aktywnymi obywatelami i społecznikami. Nie do przecenienia jest historyczna rola ziemiaństwa w okresie zaborów. Jak podkreśla St. Sas – Lityński we wstępie do „Złotej księgi…" „Wiedział rząd pruski doskonale, że ograbiwszy Polaków z wielkiej własności ziemskiej, pozbawiłby lud polski swej naturalnej ostoi, a wtedy niszczycielski proces germanizacji ziem polskich potoczyłby się w sposób absolutnie pewny, zdecydowany, szybki.[…] Dwory i pałace polskie stały się bastionami, o które rozbijały się wszelkie zakusy systemu pruskiego…"

„Złota księga.." sporządza wykaz 96 wzorowych majętności ziemskich w Wielkopolsce i krótko je charakteryzuje. Znalazły się wśród nich Kluczewo i Popowo Stare. Przedstawimy tu szerzej majątek w Popowie, gdyż opisujemy w tym odcinku właśnie tę miejscowość, jak również Biskupice, Poświętno i Sokołowice.

Dwór w Popowie Starym - początek XX wieku

Właścicielem majątku w **Popowie Starym**, które w okresie zaborów nazywane było Popowem Niemieckim, był od 1890 r. **Franciszek Ksawery Speichert**. Wykupił on posiadłość o pow. 274 ha z rąk niemieckich i stworzył wzorowe nowoczesne gospodarstwo. Specjalizował się w uprawie buraków, wikliny, posiadał wspaniałą hodowlę koni i prowadził gorzelnię. Przez cały majątek prowadziła kolejka polna. Sam Fr. Ks. Speichert piastował w 1929 r. godność prezesa powiatowych kółek rolniczych (w powiecie śmigielskim) a za wzorową hodowlę koni półkrwi odebrał złoty medal. Mieszkał w przepięknym stylowym dworze, który wówczas, jak całe Popowo, otoczony był prastarym trzystuletnim lasem.

W 1930 r. w Popowie działał także **Ł. Pachura** – cieśla oraz murarze – **S. Liwerski i F. Nowak**. Wyszynkiem trunków zajmowali się **J.Jamroszczyk i F. Wasiek**. Gorzelnię prowadził wspomniany już Fr. Ks. Speichert. Wieś i majątek liczyły wtedy 389 mieszkańców.

Z kolei pobliska wieś i gmina **Biskupice Dłużyńskie** w 1930 r. miała 311 mieszkańców. Sprzedażą art. kolonialnych zajmował się tutaj **W. Ratajczak**, a młyn prowadził **S.Józefczak**. Oprócz tego aktywni byli murarze **F.Kamiński** i **F. Strauchman** oraz kowal **F. Pieśniak**.

Obecne **Poświętno** w „Księdze adresowej .." figuruje jako wieś i gmina Poświętne. Miało wtedy 254 mieszkańców. Działał tu kowal **I.Stelmaszyk**, który prowadził też wyszynk trunków oraz młynarz **J. Kapiński**.

Obszar dworski **Sokołowice** liczył 193 mieszkańców. Właścicielką majątku o pow. 640 ha była **Klementyna Skarżyńska**.

Tak oto dotarliśmy do końca charakterystyki gospodarczej miejscowości gminy Przemęt w okresie międzywojennym. Reasumując warto stwierdzić, że duch przedsiębiorczości i życiowej zaradności był i jest obecny w naszej lokalnej społeczności. Nie zdołały go zabić dramatyczne lata II wojny św. i później czterdziestoletni okres komunizmu.

Włodzimierz Pilich